

Դրութիւնը յուսահատական էր: Մայիսի վերջերին Երևանի հացարա-
ժինը իջեցւեց մէկ քառորդ ֆունտի, իսկ գաւառի ժողովուրդը արածում էր
դաշտերում: Սով Արքայի ուրակները սաւառնում էր Հայաստանի գլխին:

Կառավարութիւնը նախատեսնում էր այդ վտանգը և գերագոյն ճիգ
թափում առաջն առնելու: Սակայն, նրա բոլոր դիմումներն ու թախանձանք-
ները արձագանգ չգտան ոչ մի կողմից: Անգլիացիք միայն յունարին
Կարսից Ալեքսանդրապոլ բերին 6 զնացք ցորեն և ալիւր և մի քանի վազոն
էլ՝ Շարուրից: Աննշան քանակութեամբ ալիւր եկաւ և Թիֆլիսից և այնու-
հետև մինչև ապրիլի վերջերը Հայաստան դրսից մթերք չմտաւ. ապր. 28-ին
խնամատարութեան նախարարութիւնը ստացաւ 15 վազոն ալիւր:

Յունւ. 22 նիստին, վարչապետ Յ. Քաջազնունին բերեց հետեւեալ
առաջարկը. «Երկրին սպառնացող սովի առաջն առնելու համար անհրաժեշտ
է դիմում անել դաշնակից պետութիւններին, մասնաւորապէս Հիւսիսային
Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներին, օտար շուկաներից (առանձնապէս
Ամերիկայից) Հայաստան խոշոր քանակութեամբ հաց ներմուծելու համար:
Սպառնացող աղէտի ծաւալը պահանջում է, որ այս դիմումը անի Հայաս-
տանի խորհրդի և կառավարութեան յանձնարարութեամբ անձամբ ինքը՝
վարչապետը, իբրև երկրի ամենաբարձր պաշտօնեան՝ ունենալով ուղեկիցներ
պարենաւորման նախարարին և ելեմտական նախարարութեան կողմից մի
ձեռնհաս խորհրդատու: Բացի հացի խնդրից, նպատակադրմար և կարևոր
է յանձնարարել սոյն անձնաւորութիւններին ա) համաձայնութեան դալ
պետութիւնների կամ մեծ առևտրական տների հետ ներմուծելու Հայաստան
երկրին պակասող առաջին անհրաժեշտութեան ապրանքներ և բ) հնար եղած
դէպքում բանակցութիւններ վարել և պարզել, թէ ինչ պայմաններով
Հայաստանի Հանրապետութիւնը կարող կը լինէր դրամական փոխարինու-
թիւն անել արտասահմանում»:

Կառավարութիւնն ընդունեց առաջարկի կարևորութիւնն ու նպատա-
կադրմարութիւնը և յանձնարարեց վարչապետին կազմել զեկուցում,
նախահաշիւ և օրինագիծ Հայաստանի խորհրդին ներկայացնելու համար:

Յունւ. 27-ին վարչապետը ներկայացրեց զեկուցումը, նախահաշիւն
ու օրինագիծը, որը ընդունեց և շտապ կարգով մտցւեց Հայաստանի
խորհուրդ: Այս վերջինն էլ, փետր. 4-ին, որոշեց. «Յանձնարարել վարչա-
պետին ուղևորել Եւրոպա և Ամերիկա, դիմել Հայաստանի խորհրդի անու-
նից համաձայնութեան պետութիւնների և Հիւս. Ամեր. Միաց. Նահանգների
կառավարութիւններին և խնդրել նրանց օգնութիւնը՝ ներմուծելու երկիր
Հայաստանին պակասող պարէնը և առաջին անհրաժեշտութեան ուրիշ
ապրանքներ: Ուղևորութեան ծախսերը ծածկելու համար բաց անել վարչա-
պետին 550,000 ռուբլու վարկ»:

Փետր. 15-ին վարչապետի պաշտօնակատար նշանակւեց Ա. խատիսեանը,
իսկ Յ. Քաջազնունին մեկնեց Թիֆլիս: Սակայն, անգլիական հրամանատա-
րութիւնը երկար ժամանակ արտասահման անցնելու արտօնութիւն չտուեց,
այնպէս որ Քաջազնունին ստիպւած եղաւ վերադառնալ Երևան, ապր. 2-ին
նորից ստանձնեց վարչապետի պաշտօնը և միայն ապր. 16-ին կարողացաւ